

Återuppbyggnaden och istandsättandet av gruvorna upptogs omkring år 1722 under ledning av den driftige arrendatorn Mattias Wefverstedt. Vid de följande decennierna upptogs inte endast driften vid de gamla gruvorna, utan även nya anlades: Bondegruvan år 1722 och Ribbingsgruvan år 1726. De olika gruvbrotten bearbetades sedan under olika tidsperioder av 1700-talet. Flera gruvschakt sammanbröts, främst Bonde-, Nyköpings- samt dess nordvästra del kallad Pumpgruvan. År 1766 indrevs den första orten i berget.

Gruvdriften gick mot en högkonjunktur under 1780-talet. Vid denna tid sysselsatte bergshanteringen inte mindre än 118 personer på Utö, av vilka ca ett fyrtiotal utgjordes av gruvarbetare. Av mekaniska hjälpmedel för uppföring av malm och vatten omtalas en väderkonst, byggd år 1735 samt sju hästvindar av liknande konstruktion som de ryssarna förstörde år 1719.

Av en karta i Lantmäteristyrelsens arkiv från år 1791 framgår driften vid gruvorna, liksom även bebyggelsens omfattning. Malmen bröts då endast vid Storgruvan och Finngruvan medan Långgruvan tycks ha legat öde.

Av den nuvarande bebyggelsen torde de äldsta husen ha tillkommit något eller några decennier före denna kartas tillkomst. De utgjordes till övervägande antal av gruvarbetarnas bostäder och var uppförda som låga knuttimrade envånings enkel- och parstugor med enkel planlösning. Stugorna tycks i stor omfattning ha varit belägna invid små inhägnade kryddtäppor.

Trots att dessa byggnader i senare tid i allmänhet erhållit sekundära tillbyggnader i form av förstukvistar och inglasade verandor har de till både konstruktion och planlösning i stort bibehållit sin ursprungliga karaktär.

Av de äldre arbetarbostäderna kan följande byggnader med stor sannolikhet lokaliseras på 1791-års karta.